

Ovaj projekat finansira
Evropska unija

Ovaj projekat implementira Expertise France

NACRT

Obuka g. Bernarda Rabatela na temu

Međunarodna pravna pomoć (MPP) u krivičnim stvarima i ekstradiciji

Sarajevo

27. maj 2021.

Kratki pregled glavnih razlika u (krivičnopravnim) sistemima koji počivaju na građanskom, odnosno običajnom pravu

Kontradiktorni ili inkvizitorni sistemi

Četiri glavna pravna sistema u svijetu su: Rimsko-građansko, precedentno, običajno i vjersko pravo.

Ako se fokusiramo na prva dva, možemo istaći neke glavne razlike koje ih karakteriziraju (krivični sistemi):

Službenici krivičnog pravosuđa: sudije i tužioci:

- Različit način biranja i obuke: sudije porotnici ili profesionalne sudije - univerzitetski obrazovani za sudije ili bivši pravnici, izabrani ili imenovani.
- Sudije i tužioci: kao zasebna tijela ili jedinstveno tijelo? - Kraljevsko tužilaštvo u Engleskoj i Walesu - „Ministère public“ („parquet“) u Francuskoj (francusko pravosuđe sastoji se od dvije kategorije sudija: redovnih sudija i onih koji rade pri uredu javnog tužitelja. Tokom karijere oni mogu prelaziti s jedne pozicije na drugu).
- Istražni sudija ili ne.
- Sudije porotnici ili samo profesionalne sudije.

EU4Justice: Podrška borbi protiv organizovanog kriminala i korupcije u Bosni i Hercegovini

Muhameda Kantardžića 3/3, 71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina

www.eu4justice.ba info@eu4justice.ba +387 33 879 911 +387 33 879 916

Ovaj projekat finansira
Evropska

Ovaj projekat implementira Expertise France

Tužilaštvo

- Krivično gonjenje pokreće policija ili tužilaštvo.
- Krivično gonjenje može pokrenuti žrtva ili ne.
- Načelo zakonitosti krivičnog gonjenja ili diskrecijsko krivično gonjenje (kada ima dovoljno elemenata za krivično gonjenje).

Žrtva/svjedok

- Žrtva je svjedok, a ne stranka u postupku
- Žrtva može biti stranka u postupku.
- Žrtva može krivično goniti ili ne.
- Žrtva može podnijeti odštetni zahtjev tokom suđenja ili ne.
- Kontradiktorni postupak: svjedoka ispituje advokat one strane koja ga je pozvala kao svog svjedoka, a unakrsno ga ispituje advokat druge strane ili inkvizitorni postupak: prvo pitanja svjedoku postavlja predsjedavajući sudija, a onda tužilac, advokat žrtve i advokat optuženog mogu postavljati dodatna pitanja.

Dokazi

- Pravila dokazivanja relativno su stroga i formalna ili su prepuštena ocjeni sudije.
- Pravila ocjene i prihvatanja dokaza: „Pravila o otkrivanju dokaza“.
- Prikupljanje dokaza: svaka stranka ili ne.
- Dokazi *rekla-kazala* mogu biti izuzeti jer se ne mogu provjeriti na sudu ili ne.
- Dokazi će se izuzeti ako su više pristrasni nego što imaju dokaznu snagu ili ne (na primjer prethodne osuđujuće presude optuženika).

Suđenje

- Pravo optuženika da se brani šutnjom ili ne.
- Stranke iznose svoje predmete pred sudom čija je uloga prvenstveno da sluša i samo po potrebi intervenira, kako bi se osiguralo pošteno i učinkovito suđenje: ako je tako, sudija ima ulogu arbitra. U drugom sistemu, on ima vodeću ulogu u raspravi.
- Jedna ili dvije faze: sudija, odnosno porota i sudija utvrđuju krivnju i odmjeravaju kaznu u jednoj fazi, ili, ako porota donese osuđujuću presudu, sudija odmjerava kaznu.
- Pridaje se više ili manje značaja izjavi o krivnji (bez odgovarajućeg suđenja, već samo s izricanjem presude pred sudijom).

Ovaj projekat finansira
Evropska unija

Ovaj projekat implementira Expertise France

- Priznanje krivice, pregovaranje o priznanju krivice, smanjenje kazne i mogućnosti pregovaranja o optužbama.

Žalbe

- Opseg prava tužioca na žalbu: protiv oslobađajućih presuda ili samo protiv neprimjereno blagih kazni.
- Zahtjev za dopuštenje žalbe ili ne: proširen u sistemima građanskog prava - ograničeniji u sistemima običajnog prava (na primjer u Engleskoj i Walesu: Prekršajni sud: apsolutno pravo na žalbu - Krunski sud: nema automatskog prava na žalbu).

Ovaj kratki prikaz glavnih karakteristika kontradiktornog i inkvizitornog sistema više ne odražava stvarnost dvaju sistema: više ne nalazimo isključivo kontradiktorni, odnosno isključivo inkvizitorni sistem, s obzirom da oni manje-više konvergiraju, kao što se može vidjeti u BiH posljednjih godina.
